

Referanser:

Arkivsak: 20/01103-1

Trosopplæring - 20 års erfaring og veien videre

Sammendrag

I løpet av de 20 år som har gått siden grunnlaget for trosopplæringsreformen ble utredet i NOU 2000:26, har det skjedd endringer som gir grunn til å gjennomtenke hvordan kirken møter dagens situasjon og fremtidens utfordringer på en best mulig måte. Det foreslås derfor å sette ned et utvalg som får i oppdrag å utrede både innhold i og organisering av trosopplæringen i dag med sikte på å komme med anbefalinger om veien videre.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar mandatet med de innspill som framkom i møtet.

Saksorientering

Bakgrunn

[NOU 2000:26](#) «...til et åpent liv i tro og tillit» – Dåpsopplæring i Den norske kirke» danner grunnlaget for det vi i dag kaller trosopplæringsreformen. Utredningen beskriver følgende som hovedmål for kirkens dåpsopplæring.

Hovedmålsettingen med en dåpsopplæring for vår tid er å gi barn og unge livshjelp: Den livshjelp som handler om støtte til å tolke og mestre tilværelsen og sitt eget liv i lys av kristen tro. Kirken skal være et møtested og et fellesskap, der barn og unge får hjelp til å samle trådene i sin livsvev og se helheten og sammenhengen i sitt liv. Her skal de finne hjelp og trøst når de har behov for det. Her skal de få næring for sin tro og sine etiske vurderinger. Kirken har et medansvar for å ivareta barnekonvensjonens uttrykte rett til åndelig utvikling. Dåpsopplæring er også en måte å engasjere alle døpte til ansvarsdeltakelse i kirken og samfunnet.

Utredningen ble fulgt opp med en Stortingsmelding «Trosopplæring i ei ny tid» (7/2002-2003) og 23.mai 2003 vedtok Stortinget rammene for satsingen. De første 5 millionene ble bevilget i 2003 og etter en gradvis opptrapping av bevilgningene regnet staten reformen som fullfinansiert fra 2014¹ med 302,5 mill. kroner.

Kirkemøtet 2009 vedtok Plan for trosopplæring «Gud gir – vi deler», basert på erfaringene fra reformens innledende forsøks- og utviklingsfase (2004-2008). Fra og med 2017 har alle menigheter utviklet en godkjent plan for trosopplæring, godkjent av biskopen, og er nå over i en driftsfase. Under vurdering av framtidsutsikter skrev Kirkerådet i årsrapporten for 2016: «*Utfordringen fremover er å sikre fortsatt fornyelse og kvalitet i trosopplæringstiltakene, større oppslutning og et godt samvirke mellom de tidsavgrensede tiltakene og det barne- og ungdomsarbeidet som er kontinuerlige tilbud i regi av menigheten og barne- og ungdomsorganisasjonene.*».

Kirkerådet behandlet status for trosopplæringen i KR sak 41/17. Saksdokumentet legger vekt på at trosopplæringen fortsatt krever «*god ledelse, store ressurser og høy prioritering når reformen i driftsfasen skal gjennomføres som en integrert del av menighetenes virksomhet. Fortsatt fornyelse og kvalitet i trosopplæringen krever kvalifiserte medarbeidere, tverrfaglig samarbeid, frivillig innsats og broer mellom tidsavgrensede og kontinuerlige tilbud for barn og unge i menighetene.*».

Det har vært brukt mye midler til utvikling og evaluering av trosopplæringsreformen i alle faser. Når det likevel settes i gang en utredning nå, er det fordi både bispedømmer og kirkeverger melder om utfordringer. Oppslutningen om de ulike tiltakene er ikke i positiv utvikling. Det er krevende å konkurrere om barn og unges fritid, og det er et stort antall barn og unge som skal omfattes av kirkens tilbud. Fortsatt er det størst oppslutning om de tiltakene som eksisterte før trosopplæringen, som dåpssamtaler, 4-årsbok og konfirmasjon.

I løpet av de 20 år som har gått siden grunnlaget for trosopplæringsreformen ble utredet i NOU 2000:26, har det skjedd endringer som gir grunn til å gjennomtenke hvordan kirken møter dagens situasjon og framtidens utfordringer på en best mulig måte:

---

¹ <https://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2014/Dokumenter/Fagdepartementenes-proposisjoner/fornyings-administrasjons-og-kirkedepartementet/Prop-1-S/Del-2-Budsjettforslag/Kap-1590-Den-norske-kirke/>

- Staten legger ikke lengre føringer for bevilgningen og kirken er fri til å prioritere hvilke mål og tiltak, krav og forventninger man har til bruk av pengene som tildeles fra Kirkerådet via bispedømmerådene til fellestrådene som tilskuddsmidler til trosopplæringen. Kirken står fritt til å definere rammene og innholdet i trosopplæringen.
- Med trosopplæringsreformen har det blitt utviklet mange nye tiltak og etablert en systematikk i kontakt mellom menigheten og barn, unge og deres familier gjennom oppveksten. Samtidig har det også kommet reaksjoner på arbeidsmåten, både i form av kritikk av plan- og rapporteringsarbeid og i form av frustrasjoner rundt forholdet mellom kontinuerlige og punktuelle tiltak, de såkalte breddetiltakene. Frustrasjoner tar potensielt tid bort fra å drive barne- og ungdomsarbeid i lokalkirken.
- Målgruppen «alle døpte i alderen 0-18 år» var ved oppstarten av reformen et uttrykk for bredde. Dette har utviklet seg til en uhensiktsmessig begrensning i dagens situasjon hvor kirken ønsker å tilby opplæring til de som i løpet av oppveksten kan vurdere dåp.
- Den norske kirkes medlemsundersøkelse fra 2019 viser at 56% av medlemmene vurderer det som viktig at barn og unge lærer bibelfortellingene. Oppslutningen om kirkelig aktivitet i befolkningen har samtidig vært nedadgående i flere tiår. Dette fordrer ny refleksjon rundt hvordan kirken arbeider med trosopplæring.
- Sekulariseringen i samfunnet medfører stadig debatt om at samfunnsarenaene skal være livssynsneutrale.
- Bemanningssituasjonen i Den norske kirke med vakante stillinger og rekrutteringsutfordringer fører mange steder til redusert tilbud og avlysning av planlagte tiltak, også innen arbeidet for barn og unge.
- Med reformen er det etablert et stort antall nye undervisningsstillinger i Den norske kirke. Kirkemøtet 2015 hadde en gjennomgang av undervisningstjenesten i Den norske kirke, KM sak 07/15.² Kirkemøtet ga anbefalinger når det gjelder kompetansebehov, stillingsstruktur og rekruttering til kirkens undervisningsstillinger. Kirkens undervisningstjeneste er fortsatt en tjeneste i utvikling.

Mandat for utredningen

1. Utvalget skal ta utgangspunkt i mål, visjoner og innhold i NOU 2000:26 og Plan for trosopplæring (2009), vurdere situasjonen for trosopplæringen i dag og gi anbefalinger for veien videre både når det gjelder mål, innhold og organisering av kirkens trosopplæring. Herunder skal følgende vurderes:

- Forholdet mellom nasjonale tiltak og lokal frihet.
- Opplæring av alle døpte og tilbud til ennå-ikke-døpte og konsekvenser for innhold og innretning av kirkens tilbud til barn og unge
- Ulike modeller for å legge til rette for at barn, unge og deres familier skal bli kjent med kirken og troen vi døper til. (Metodisk og pedagogisk utvikling for å nå flere, f.eks gjennom direkte kommunikasjon med hjemmet, bruk av digitale ressurser, medlemsbasert barne- og

² KM-saken ble fulgt opp av en kartlegging i rapporten [«Kompetanse, utdanning og motivasjon – en kartlegging av undervisningstjenesten i Den norske kirke»](#).

- ungdomsarbeid, tidsavgrensede trosopplæringstiltak, drop-in-tiltak, åpent familiearbeid etc.)
- Inkludering og likeverd: Mulighet for deltakelse på tvers av funksjonsnedsettelse, kulturell/språklig bakgrunn, kjønnsidentitet, økonomi osv.
- Ny plan for KRLE-faget og konsekvenser for innholdet i kirkens undervisning

2. Dagens rammeverk og ressursbruk, ansvarsfordeling, styring og ledelse av trosopplæringen skal gjennomgås med sikte på å finne gode organisatoriske rammer for kirkens opplæring av barn og unge i kristen tro.

Herunder skal følgende vurderes:

- Navn og aldersrammer for det som i dag heter «trosopplæring»
- Hva bør reguleres og styres nasjonalt, regionalt og lokalt?
- Samarbeid med kristne barne- og ungdomsorganisasjoner
- Kompetansekrav og stillingsstørrelser
- Faglig og administrativ ledelse av trosopplæringen i lokalkirken
- Barn og unges medvirkning
- Frivillighet som ressurs
- Tilskuddsforvaltning og rapportering

Utvalget må være i dialog med

- utredningsarbeidet på kirkelig organisering og vurdere særskilt om organisering ut fra større enheter som prosti/storfellesråd kan bidra til bedre ressursutnyttelse
- utredningen om tilskuddsforvaltning/ fordelingsnøkler
- arbeidet med helhetlig menighetsplan

Utvalget

Følgende kompetanse skal finnes i utvalget:

- forskning og utdanning
- kirkelig ledelse i prosti og fellesråd
- kirkelig undervisning
- kirkelig ledelse i soknet
- organisasjonsfag
- barne- og ungdomsorganisasjoner

Utvalget leverer sin innstilling til Kirkerådet våren 2021 slik at det kan fremmes en sak for Kirkemøtet 2022 med premisser for revidering av dagens ramme- og planverk. Revidert plan for trosopplæring fremmes for Kirkemøtet 2023.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkerådet finansierer en ekstern sekretær til utvalget, samt utvalgets driftsutgifter. Eventuelt frikjøp avklares med det enkelte medlem.